

Мемнан авторлан — 95 ий

Филиппов Василий Филиппович Волжский районсы Усола Корамас ялеш 1921 ий 25 октябрьште шочын. Козьмодемьянск олесе педучилищым пытарен. Кугу сарын ветеранже, инвалид, пурла кидшым йомдарен. Сöй деч вара Сотнур районсы «Большевик» газетын редакторжылан ыштен. Областной партийный школышто, Марий пединститутышто тунемын. 1952-1962 ийлаште Йошкар-Оласе 15-ше номеран кыдалаш школын директоржо лийын. 1962-1968 ийлаште Марий политехнический институтышто философий кафедрыште ыштен. Философий науко кандидат.

В.Филиппов «Изи салтак» (2005), «Оперативник Кирилл Михеев» (2008), «Элнет воктене» (2010), «Фронтовик-влак» (2015) книга-влакын, тыгак ятыр шанче пашан авторжо.

«Шонго ўдырын мурыжо» пьесыжым М.Шкетан лўмеш Марий кугыжаныш драме театрын сценыштыже шындыме.

Ме Василий Филипповичлан, чапле лўмгечыж дене шокшын саламлен, пенгыде тазалыкым тыланена.

Василий
Филиппов

Вўр модмо годым

Кок кыдежан куд сўретан комедий

М о д ш о - в л а к

Т а р а е в а К а ч ы р и й, 21 ияш.

К и с а е в а Л е н а, 23 ияш.

Р о к и н С е р г е й, лейтенант, 23 ияш.

К и р п и ч ё в И с а й, младший лейтенант, 22 ияш.

В и т а л и й, электромонтёр, 25 ияш.

П о н д а ш Э л е к с е й, 48 ияш.

М а р и н а, Пондашын ватыже, 45 ияш.

Ш а ш к о в а П о л и н а С т е п а н о в н а, унагудо пашаен, 42 ияш.

Тылеч посна спектаклыште эше ныл ўдыр модеш, вўдышö рольым шукта, мура; кокытшо йошкар пылышшовычым пидын, вес кокытшо — нарынчым. Пьесе эртыме семын муралтат, кушталтат, сценкым вашталтылыт.

Авансцене

Йошкар пылышшовычан к о к ү д ы р (*мура*).

Ушышто таче Йошкар-Ола веле,
Адакат театрыш ончалме шуэш.
А мурыжо, кенеж але теле,
Зритель чонышто угыч корным почеш.

Нарынче пылышшовычан к о к ү д ы р (*мура*).

Эркын тайналтше Какшан вўд воктене
Ломбо парчажым рўза мыланна,
Пуйто аван гае ныжыл мут дене
Шыман ойла: «Унала ме ўжына».

Ч ы л а н п ы р л я.

Вучымо кас тольо, шўмыштына — пайрем,
Муро дене таче шергылтеш урем.
Тавалтена ме, ўдыр-каче, чылан,
Йонгалт колто, муро, сылне пайремлан.

ИКЫМШЕ КЫДЕЖ

ИКЫМШЕ СЎРЕТ

Унагудо номерым йытыран тўзатыме. Диван ваштареш йыргешке ўстел шога, тушто — ик кленча йошкар арака да пурлшашлык сий. Р о к и н ден К и р п и ч ё в, зрительный зал гыч сценыш кўзышыштла.

К и р п и ч ё в. Каена тышеч, Сергей! Вет иктаж-кўлан каласет гын, воштыл пытара!

Р о к и н (*воштылеи*). Тек воштылыт, Исай тосем. Воштылат — ўмырет кужемеш.

К и р п и ч ё в. Кучаш кидыште кок путўвкым да мўнгеш пуаш! Канен кийыме олмеш Йошкар-Олаш лектын кудална. (*Сцене покшек лектын шогалеш.*)

Р о к и н. Лучо шўлалте кужунрак да лыплане... Кас кочкыш шу-кертак йўкшен. Ўстел воктек ўжам тендам, младший лейтенант йолташ!

К и р п и ч ё в (*газетым шаралта, чайым йўэш, лудеш*). Таче Йошкар-Олаште, Озангыште, Чебоксарыште шокшо, ояр кече шога. Южын температуржо +27, вўдын +21. А Кичиерыште але Яльчикыште самырык рвезе ден ўдыр-влак, очыни, ошма серыште кечеш кўын кият...

Р о к и н. А нунын коклаште тый, самырык Аполлон, чапле плавкым чиенат, ваче гоч транзисторым сакенат...

К и р п и ч ё в (*мура*).

Шұдыр қояш тўнгалын,
Ояр лиеш ала мо?
Таңем сыраш тўнгалын,
Весым муын ала мо?

Р о к и н. Ого! Йолташем муралтен колтыш. Кумылжо тугеже
төрлана. Муру, муру тый, Исай, муру дене илаш сай.

К и р п и ч ё в (*мурыжым умбаке шуя да кушталтен колта*).

Калай ведам кырена,
Олым шұвырым шоктена.
Шернур районын ик моторжым
Морко вельш нангаена.

Чевеу ұдыр, мотор каче,
Ваш йөрәтен илыза.
Ваш йөрәтен илыза да
Кужу ұмыран лийза!

Давай, Сергей, меат ик мотор гыч шкаланна муына!

Р о к и н. Мыйын уже уло. Палет, могай тудо? Кө йүштө вұдыш
төрштен пуренгайыше кум йочам луктын кертеш? Тыйын палымет-
влак коклаште улыт тыгае? Уке! А вот мыйын палыме ұдырем тыгай!

К и р п и ч ё в. Мыйын палыме коклаште, конешне, тыгай ге-
роине уке, но могай сай улмыштым палем.

Р о к и н. Мыйт палем!

К и р п и ч ё в. Газетеш возымо гыч?

Р о к и н. Письма гыч. Письмаште ең — копавундашыште улмо
гаяк... А мо? Можыч, пұрымашем тудо, кө пала?

К и р п и ч ё в. Заочно йөрәтымаш?

Р о к и н. Ом пале, но ала-могай вий тыш толаш шұкале.

К и р п и ч ё в. Тудо эше мыйымат пелен шұдырен кондыш... тиде
вист.

Р о к и н. Пырля толметым мый күкшын аклем.

К и р п и ч ё в. Тый эсогыл от пале, кузе тудо коеш, Качыриет?
Трук чаравуан? Але ик пылышыже уке. Пурлаже, мутлан.

Р о к и н. Ит тургыжлане. Чыла верыштыже тудын. Пылышыжат
пеш мотор. Йодынам ыле, да фотографийжым колтыш, күсеныштем.

К и р п и ч ё в. Мом тый шып коштат? Давай, ончыкто!

Р о к и н. Ом ончыкто!

К и р п и ч ё в. Критиковатлаш тўнғалам, шонет?

Р о к и н. Уке, такак ончыктымем ок шу... (*Шыпак картузым уп-
шалеш да омса мogyрыш кая*.)

К и р п и ч ё в. Тый кушко?

Р о к и н. Автовокзалыш, билет налаш.

К и р п и ч ё в. Көлан?

Р о к и н. Тыланет, «Кичиер» санаторийыш.

К и р п и ч ё в. Тый тидым серьёзнын?

Р о к и н. Серьёзно.

К и р п и ч ё в (*залыш*). О, йодышым тыште пеш туран шындат улмаш!

Р о к и н. Лач тыге.

К и р п и ч ё в. Вучалте! (*Рокин деке лишемеш.*) Мыят кодам Йошкар-Олаш! Чыла! Сöрем. Отпуск мучко ик вуйшиймашымат от кол.

Р о к и н. Вот тиде вес паша! (*Картузым ишкеш сака да, йўк лукде, кидышым кормыжстен шында.*)

К и р п и ч ё в ден Р о к и н (*мурат*).

Айда, йолташ, муралтена
Йöратыме мурынам.
Муро йöре шарналтена
Йöратыме йолташнам.

Р о к и н.

Пеш шукерте ойлымо,
Йолташ кўлеш кажнылан.
Шўм-чон дене ойырымо
Келшымашым пидынам.

К и р п и ч ё в.

Шуко мыйын йолташем
Ялыштыжат, олаштат.
Икте веле эн ушанже
Рвезе-шамыч коклаште.

К о к т ы н.

Лай мардежше пуалеш гын,
Мый дечем салам лиеш.
Келшаш пырля пурен гын,
Лиям тудден курымеш.

Омсам перкалат.

Р о к и н. Пурыза!

Кок кидешат кленчам кучен, номерыш П о н д а ш пура.

П о н д а ш. Нелеш ида нал, офицер йолташ-влак, мый тендан деке аптыраныде, пошкудыда семын. (*Кок кленчам Кирпичёвлан кучыкта.*) Кучыза, пожалуйста. (*Шкенжым налдара.*) Пондаш Элексей... заготовко шотышто пашам ыштем... Командировкыш толынам... Тендан пача-шыште илем.

Р о к и н. Лейтенант Рокин Сергей. (*Кидым кучат.*)

П о н д а ш. Путьрак сай. (*Кленчам, Кирпичёв деч налын, Рокинлан пуа.*) Изишак кучыза. Пондаш Элексей...

К и р п и ч ё в. Младший лейтенант Кирпичёв.

П о н д а ш. Моткоч сай. (*Кидым кучат. Рокин деч кленчажым налеш да үстембаке шында.*) Мый, пагалыме офицер-влак, компанийым йöратыше улам. Адакшым мыйын таче шуэн толшо кече...

Р о к и н. А могай тугай кече?
П о н д а ш (*мура*).

Таче мыйын шочмо кече —
Нылле кандаш ий мылам!
Чумыр илышем каргем,
Шкетын веле кодынам.

Р о к и н ден К и р п и ч ё в.

Ит өпкеле, ит коляне,
Пагалыме тос, Пондаш.
Ик чарка гыч кумыл дене
Лучо теме тый, йолташ.

П о н д а ш. Тау, уло чон дене! Тореш одал гын, офицер йолташ-
влак, пенгыдыракшым почам.

Р о к и н. Ну, мом тендан дене ышташ? Шичса, Алексей Алексе-
евич, шочмо кечыдам палемдена.

П о н д а ш (*чаркам кучен*). Ах, пагалыме офицер-влак, ончем
тендам да чонем мыйынат чонгешташ үжеш... Вет мыйын илышемат
ала-кунам авиаций дене кылдалт шоген.

Р о к и н. Те — авиацийыште?

П о н д а ш. Служитленжак омыл, но илышем икмыняр кылдалт
шоген.

К и р п и ч ё в. Йўын колтыза, мо тулык чаркам кучен шогед.
Содык, илышдаже авиаций дене кузе кылдалт шоген?

П о н д а ш (*тўкыдымō чаркажым үстембаке шында*). Чечас умыл-
тарем. Мый лапка йолкопан улам, сандене службыш шым логал, заго-
товкышто ыштенам. Авиационный полкыш лётчик-влаклан киярым,
паренгым да моло продуктымат шупшыктенам. Пеш пагалат ыле. А
кушто тудо шочеш, паледа? Пагалымашым ача огыл, паша шочыкта.
Айста авиаций верч йўына.

Ваш тўкат. Пондаш первый йўэш.

К и р п и ч ё в. Теве закуско уло! Кияр!

Омсам пералтат.

Р о к и н. Лиеш, пурыза!

Унагудо администратор Ш а ш к о в а пура.

Ш а ш к о в а. Дежурный каласыш, Пондаш йолташ тендан но-
мерыш кайыш.

П о н д а ш. Да, мый тыште улам.

Ш а ш к о в а. Тыланда — телеграмме.

П о н д а ш (*телеграммым налеш, пелйўкын лудеш*). «Юл ўмбалне
тымык. Сусликов». Та-ак! Сай увер. Тау, Шашкова йолташ!

Ш а ш к о в а. Пожалуйста. Мемнан пашана тыгай. Ужамат, те пайремым ыштеда.

Р о к и н. Шочмо кечым палемдена.

Ш а ш к о в а. Администраций тореш огыл. Илыме правилым огыда пудыртыл гын... Тольык латкок шагатлан кошартыза. Раш? Йо-дам, ушышкыда пыштыза. *(Омса могырыш кая да мӱнгейш пӱртылеш.)* Эше ик гана шижтарем... Латкок шагат деч вара лӱшкаш тӱнгалыда гын, эрдене мут кучаш шогалтена. *(Кидшагатшым ончалеш.)* Жапда шуко кодын огыл, пытартыш кангашым пуэм. Чеверын. Привет. *(Капкылжым кадыртылын лектын кая.)*

Р о к и н *(кадыргыл кайымыжым ончыктен)*. «Чеверын! Привет!»
Кунам тынар чаракым ыштылыт, тореш лиймет веле шуэш.

К и р п и ч ё в. Чынак!

П о н д а ш. Ида колышт тудым. Юбкым чийыше тиде иям шке ўмбакем налам. Палем, кузе тыгай ашныме таргылтышым савыраш, опытем кугу, командировкыш изинек кудалыштам.

К и р п и ч ё в. А могай тиде умылаш лийдыме телеграммым ты-ланда кучыктышт? «Юл ўмбалне тымык». Шифр мо?

П о н д а ш. Шифр огыл, а изирак шолып паша.

Р о к и н. Очыни, иктаж-могай ўдырамаш варналтын?

П о н д а ш. Тиде чын. Кузе тогдайышыч?

К и р п и ч ё в. Пелашда уло?

П о н д а ш. Кузе каласаш? Уло, манашат ок лий, укеат, ом ман. Мый ўдырамашым пеш йӱратем, ныл гана мужыраңынам... Тиде — визымше, но соромна шкемым пиаланлан ом шотло. Молан маннет гын, ўдырамашын капкылыштыже кум чўчалтыш кишке вўр уло. Моло ўдырамашын мыняре, ом пале, но ончычсо ватем-влак лач тыгай ылыыч.

Р о к и н. Теве кузе. Те — марий Дон Жуан?

К и р п и ч ё в. Тольык саде Дон Жуан мужыраңме свидетельстве деч посна илен.

П о н д а ш. Курым весе лийын. Нимогай тылат профсоюз але ўдырамаш ушем...

К и р п и ч ё в. Кызыт ватыда уло?

П о н д а ш. Пелыжлан уло, манаш лиш.

Р о к и н. Кузе тыге — пелыжлан?

П о н д а ш. Тудо мыйым марийжылан шотла, а мый шкемым — ватыдымылан. Возалтын омыл, кеч лушкыдо характеран улмемлан кӱра возалташак сӱренам ыле. А ынде решитлышым: низаштат!

К и р п и ч ё в. А тўжвал тўсшӱ тудын могай?

П о н д а ш. Тыге вашештем: ўдырамашын моторлыкшо, филосо-фийын туныктымыжлан ўшанаш гын, условный умылымаш... Икма-наш, пиалдыме пӱрӱен улам...

Р о к и н. Тольык конфликтим суд марте ида шукто, уке гын, логалеш. Рогожам чиктен шындат.

Пондаш чаркажым Рокин дене тўкынеже, но тудыжо уждымыла коеш, перыде йўын колта.

П о н д а ш. Тау тыланда, офицер-шамыч, ең верч тыршымыланда. Ойлымыда шүмемым тарватыш.

К и р п и ч ё в. Могай гына ўдырамаш уке тўняште! Томам ўдырамаш южгунам лектеш гынат, кў тыште титакан, палет? Пўрєен гына! (Мура.)

Шўшпык мура — сад йонгалтеш,
Шкетынак тангем коштеш.
Шўшпык йўкым огыл дыр,
Шўм йўкемым колыштеш.

Омсам пералтат. Ш а ш к о в а пура. Чыланат шыпланат.

П о н д а ш (эркын мура).

Муралтымемат шуэш,
Кушталтымемат шуэш.
Шуэш ик-кок мутым тылат,
Коктын кодмек ойлымат.

Р о к и н ден К и р п и ч ё в (мурат).

Вот могай йўратымаш:
Пешак волгыдо улмаш.
Йўдым огеш пу малаш,
Кечывалым — каналташ.

П о н д а ш (шкетын).

Вот могай йўратымаш:
Тудын деч посна илаш
Рвезе годым йўсў пеш...
Шонгемат гынат, кўлеш!

Ш а ш к о в а. Ну мом каласаш? Йўра! Мурыза!

Чыланат куштат. Кирпичёв ден Рокин Шашковам нумал нангяят, вара коктын мўнгеш пўртылыт, ўстел дек лишемыт.

Р о к и н. Марий Дон Жуан верч!
К и р п и ч ё в. Пагалыме Алексей Алексеевич верч!
П о н д а ш. Йўратымаш верч!
К и р п и ч ё в. Муралтена ала?
Р о к и н. Давай, тольык эркынрак.
П о н д а ш. Муралтена, тольык йўратымаш нерген веле.

Айда, йолташ, муралтена
Йўратыме мурынам.
Муро йўре шарналтена
Йўратыме йолташнам.

Эрет-касёт вўдлан водем,
Лупсан шудым такыртен.
Эрет-касёт тыйым шонем,
Йўратыме йолташем.

Эре тыйым шоналам,
Шўмем йўла тый верчет.
Кунам тыйым вашлиям,
Кунам лиям пеленет?

Ш о в ы ч

КОКЫМШО СЎРЕТ

Ўдыр-влакын тўшкагудышт. Лена пўлем мучко коштеш. Авыртыш шенгеч
К а ч ы р и й лектеш.

К а ч ы р и й (*кидыштыже письма*). Ала-могай Тырышкин деч, Оршанке гыч письма. Уке, тый тольык колышт! (*Лудеш.*) «Мый тулык марий улам, нылле кум ияш, пашадарем сай, аракам ом йў, но зато кок изи йочам уло. Тол марлан мый декем». Ораде мо?

Л е н а. Молан ораде? Содык, пўрўен кеч-мо гынат. А сай пашадаран да аракам йўдымў пўрўен кызыт уке гаяк.

К а ч ы р и й. Тыйым тулартен кертам.

Л е н а. Тау. Шкаланже ок кўл да мылам шўкалнеже. Йўштў вўд уло?

К а ч ы р и й. Вўд сай. (*Письма-шамычым ойыркала.*) Школ-интернат гыч, Скворцов деч. А-а... Тидым кастене лудам. А тиде Миклай деч. Вот молодец, арнялан ик гана возаш сўрен ыле, мутшым куча. «Шерге Качырий кокай?! Ме сайын илена, таза улына. Лагереш кокымшо сроклан кодна. Виталикын нерешыже чўнча шочын». Умбагыже чернила чўчалтыш. «Тыландат тидымак тыланен кодына. Чот шупшалына тендам. Мемнам вўд гыч утарымыланда таум ыштен кодына. Иза-шольо Миклай ден Виталий Кукушкинмыт». Молодец улыт!

Л е н а. Тымарте ўрын коштам, кузе нуным утарен кертынат? Тый вет тўрштенат вўдыш, да брасс дене, брасс дене... да эше вўд пундашыш... Уке, мый ом керт, лўдам...

К а ч ы р и й. Тый шкендым шагал палет. Ёнгекыш логалат гын, тыят керат.

Л е н а. Героине омыл. Тыште нимом от ыште. Но чын каласем, иктаж гана, Качырий, мыят чап налшыш савырнем. Ўмыр мучко тиде олаште ом лий. Палынет гын, тўжвал тўсемлан кўра мыйым йот элыш колтен кертыт. Мутлан, фестивальыш. Италийыш. А мо? Пеш лийын кертеш! Шоналте, мый пуйто Канныште! Тенгыз, пальме, киношўдыр-влак, йырым-йыр вес йылме дене кутырышо-влак да мый. (*Пўлем мучко коштеш, утыгым рўзкала.*) Да тыште мыйым ужеш...

К а ч ы р и й. ...Тыш толшо амыркан миллионер!

Л е н а. Пеш кўлеш мылам миллионерет! Иктаж-могай самырык киноартист — вот тиде вес паша!

К а ч ы р и й. Сита, сита! Айдем, шомак толмашеш, вольк деч мо дене ойыртемайтеш? Шонен мошта да шкенжым эскера, йытыран чия. А тый тидын шотышто моктанен от керт. Чиет, кузе верештеш, кушетет тошто семен, модный причёскетым ик ганат ужин омыл.

К а ч ы р и й. Тўжвал тўсым поктен, пиалым от му, а пашаш коштмо вургемем молылан келша.

Л е н а. Йонгылыш лият, йолташем. Тыйын шинчатат кугу, тўр-ветат йытыра, неретат...

К а ч ы р и й. Кунам ўдырамашын нержым ойлат, пиал тудым эртен каен.

Л е н а. Кўлддымаш! Эше могай пиалан улат. Теве у причёским тылат ыштем.

К а ч ы р и й. Огеш кўл нимогай причёско.

Й ў к: «Тараева, тыйым телефон деке!»

Л е н а. Чечас! *(Куржеш.)*

К а ч ы р и й *(причёскыжым тўрлатылеш)*. Лена чыным ойла. Чо-неш пижше енг омыл.

Л е н а пўртылеш. Пален налмыжлан чытырен шога.

Л е н а. Качырий!

К а ч ы р и й. Мо тушто? Мо лийынат?

Л е н а. Качырий! Ой, Качырием!

К а ч ы р и й. Ну?

Л е н а. Тудо тыште.

К а ч ы р и й. Кў тудо?

Л е н а. Тыйын лётчикет! Тенгече толын, вашке тыш пура. Юмон-чылно, мый вашке колем... Лўддем дене...

К а ч ы р и й. Вара колет. Ончыч шот дене каласен пу.

Л е н а. Трупкам налым, оyleм: «Алло». Пеш ныжылге йўкым колам. «Проститлыза, тиде Тараева Катя?» — йодеш. Шижем, тыште чыла ишен шындыш. *(Оным ончыкта.)* «Да, — манам, — тудо».

К а ч ы р и й. Тый тыгак каласышыч? Но вет тый Качырий отыл.

Л е н а. Да, тыгак каласышым. «Кў ойла?» — йодам. «Рокин Сергей ойла. Салам лийже!» — манеш. Умылет? Йылмем тўнгын шинче, пулвум чытыра, шўмем кыра... Ик шомакымат каласен ом керт. «Те мыйым колыда?» — йодеш. «Колам», — манам. «Мый Йошкар-Олаш тенгече толынам. Тендан дек мияш лиеш мо?» — «Пожалуйста». — «Тугеже вашке тендан дене лиям». Да трубкам пыштыш. Мом ынде ышташ?

К а ч ы р и й. Кузе мом ышташ? Нимом. Тек толжо.

Л е н а. А фото? Тый вет мыйын картычком тудлан колтенат... Ой, вет тыгай томаша лиеш!

К а ч ы р и й. Нимат огыл. Толнеже гын, пожалуйста... Тый лият Качырий, а мый — Лена.

Л е н а. Кузе-кузе?

К а ч ы р и й. Тый лият Тараева Качырий, телефон дене ойлымет семен, а мый — Кисаева Лена.

Л е н а. Ой, Качырий... Ик могырым, тиде алгаштара, вес могырым, лүдам.

К а ч ы р и й. Ме шукулан огыл... Ончалына, могай тудо кайык: пунжо дене мотор... але ушыж дене... Вара шкенам палдарена.

Л е н а. Мый... ом чыте.

К а ч ы р и й. Чарне, Лена. Киноактрисе лияш шонет, Канныш кайынет. Вот мод шке ролетым.

Л е н а. А Пондаш?

К а ч ы р и й. Могай Пондаш?

Л е н а. Мый декаем чечас Пондаш толшаш. Тудлан тенгече пропускам возен пуышым, командировкыш толын. Тыгай... кумыл нөлтын шыргыжше чүчү, самырык огыл гынат... Кинош үжеш.

К а ч ы р и й. Шого, а Виталикет кузе? Йөратыме электрикет?

Л е н а. Мо — Виталий? Виталий — верысе, нигуш ок кае, а тиде — өрдыж гыч толшо. *(Эрдыжым пералта.)* Ой, аваем. Вет Виталикат толшаш. Йөршеш монденам. Какшан серыш үжеш.

К а ч ы р и й. Ну, пүтыркален пытаренат тый!

Л е н а. Йөра. Виталик ден Пондашым иктаж-кузе ужатем. Но Рокин Сергейым... Тый кушко?

К а ч ы р и й. Кевытыш. Мый вашке.

Л е н а. А тый дечет посна толеш гын?

К а ч ы р и й. Лу минут гыч пөртылам.

Л е н а. Юмо смын сөрвалем, Качырий, шуко ит кошт. Ончылгоч каласем, тый дечет посна туткарыш логалам.

Качырий кая. Лена шкетын. Воштончышыш ончалын, үпшым төрлата. Омсам пералтат.

Л е н а. Аллө... Кө тушто, пурыза!

В и т а л и й. пура, кужу капан, соптыра рвезе.

В и т а л и й. Поро кече, Лена! Тиде мый.

Л е н а. Ужам, тый улат. Поро кече, Виталик.

В и т а л и й. Тый эше ямде отыл?

Л е н а. Кушко ямде омыл?

В и т а л и й. Ме вет кутырен келшышна... Какшан серыш каяш.

Л е н а. Вашке пычкемышалтеш, Виталик.

В и т а л и й. Молан... кутырен... келшымынам... пу-дыр-тылат?

Л е н а. Молан... манаш гын, мый... вуйым мушнем.

В и т а л и й. Вуй мушкаш сутка күлеш мо? Вет ме тенгечак кутырен келшенна. Мыйын экзамен — нер мучаште, варалан тудым коденам. А тый...

Л е н а. Йөршын чытышет уке, Виталик. Таче огыл гын, эрла каена.

В и т а л и й. А эрла адак вуйым мушкаш тўнгалат але иктаж-мом шонен луктат.

Л е н а. Виталик, умылтаре, мо тый денет лийын? Молан тыгай пенгыдын шогышо лийыч? Да умыло тый, жапем уке. Давай вескана марте, Виталик?

В и т а л и й. Ну йӧра, тек вескана марте. Чеверын. Эрла марте!
(*Кая.*)

Л е н а. Юмылан тау, иктыжым ужатышым. (*Шкаф гыч вургемжым луктеш да вискален шога, но чийыме вургемже денак кодеш.*)

Омсам пералтат.

Л е н а. Пурыза, кӧ тушто.

П о н д а ш. Пура. Плащым чиен. Кидыштыже — торт коропка.

П о н д а ш. Поро кече, Лена. Мый! Ондак огыл? (*Плащым куда-дашеш.*)

Л е н а. Ой, огеш кӧл, ида кудаш! Мый... тиде... пашаш пеш вашкем!

П о н д а ш (*плащым чия*). Мом ышташ?.. Мый ужатем.

Л е н а. Мом ойледи? Огеш кӧл. Мый пеш вашкем. Куржын каем.

П о н д а ш. Мыят почешет куржам.

Л е н а. Тыланда йӧсӧ лиеш.

П о н д а ш. Тендан воктене? Нимыняре. Ну, давай куржын колтена!

Л е н а. А-а... Паледа, мыйын куржмем огеш шу.

П о н д а ш. Пеш сай. (*Плащым куда-дашеш.*)

Л е н а. Уке, уке... Ида кудаш. Давай тыге ыштена: те куржса...

П о н д а ш. Кушко?

Л е н а. Мо — кушко?

П о н д а ш. Куш куржаш? Уке, пагалымем. Тура каласаш гын, тыге вашлиймым вучен омыл. (*Плащым куда-дашеш. Мура.*)

Ой, Ленукем, пагалымем,
Уналыкеш толынам.
Тиде тортым үстембак шынден,
Чайым йӧаш шоненам.

Л е н а (*мура*).

Пагалыме Лексей Пондаш,
Жапем уке, үшане.
Лучо тылат уэш толаш.
Вескана марте чеверын.

П о н д а ш. Пожалуйста, мый каен кертам. Но чеверласыме деч ончыч ойлен кодынем: тыге ондалет манын, шонен омыл. (*Кая, но тунамак пӧртылеш, тортым налеш.*)

Л е н а. Юмо ончылно, Алексей Алексеевич, нелеш ида нал. Кузежым-можым ойлем гын, шке умыледа, ондалаш шонен омыл.

П о н д а ш. Кинош пырля каяш сӧренат.

Л е н а. И каена. Пытартыш сеансыш. Тунам чыла умылтарем. Келшена?

П о н д а ш. Келшена. Тугеже тендан дек мылам пураш?

Л е н а. Нигузеат!

П о н д а ш. А кузе вара?

Л е н а. Окна дек толын шогалат да...
П о н д а ш. Раш. Изи кўм окнаш кудалташ.
Л е н а. Уке. Тыге яндам пудыртен кертыда.
П о н д а ш. Тугеже шўшкалтем.
Л е н а. Чыланат тогдаят — мыйым ала-ко ўжеш.
П о н д а ш. Палем. Пийла опташ тўнгалам.
Л е н а. Чын! Кум гана. Кум гана опталтыза.
П о н д а ш. Но тиде ондалчык огыл?
Л е н а. Мом те ойледи? Конешне, уке! Ну ынде кайыза, кайыза, вара чыла умылтарем. Келшеда?
П о н д а ш. Келшашыже келшем. Но ўшане тыланда! (*Изиш ёрын шогымек, тортишым коден кая, но тунамак пўртылеш.*) Опташ мый тыге тўнгалам. (*Ончыкта.*) Иктаж вес пий дене ида путае манын.
Л е н а. Йўра... Кайыза, кайыза.

Пондаш кая.

Л е н а. Ф-фу-у, Юмылан тау, кайыш. Ах, поро Юмо, кушто Ка-чырием?

Омсам пералтат. Р о к и н пура.

Р о к и н. Салам лийже. Мый — Рокин.
Л е н а. Пеш сай. Ле... Проститлыза, эмым ала-куш пыштенам. Но те пурыза. Шичса!
Р о к и н (*шинчеш*). Теве те могай улыда улмаш!..
Л е н а. Могай?
Р о к и н. Шкендан фотосо деч сўралрак.
Л е н а. Тау. Ик шот дене фотошто сайын лектам. Ўдыр йолташем ойла: тўжвал тўсет чылалан келша. Каласыза, кузе те шонеди, киношто сниматлен кертят?
Р о к и н. Но тўжвал тўс деч посна эше артист семын модын мош-тымо кўлеш. Те иктаж-кунам модын улыда?
Л е н а. Сценыште? Нигунам.
Р о к и н. А кўм киношто модмыда шуэш?
Л е н а. Кузе кўм? Геройло рольым.
Р о к и н. Мутлан, Тараева Катям.
Л е н а. Мо шотышто? Мый тендам ом умыло.
Р о к и н. Но вет те лач геройло характеран ўдыр улыда. Кум йочам йўштё вўд гыч лукташ — тидым, паледа, кажныже ыштен огеш керт.
Л е н а. Вот тиде чын, кажныже огыл! Но, паледа, шкендым модаш онгай огыл. А те молан военный формым чиен огыдал?
Р о к и н. Отпуск.
Л е н а. Тендан олмышто эре формым чиен коштам ыле. Орденым пижыктем. Тыге моткоч йытыра!
Р о к и н. Орденым уке.
Л е н а. Ойыремалтын огыдал эше?
Р о к и н. Уке. Мый возенам ыле тыланда...
Л е н а. Мом возен улыда? Мый ом шарне.

Р о к и н. Возенам ыле: рядовой военный лётчик. Истребитель.

Л е н а. Тыге-тыге... Но ида ойгыро. Эше самырык улыда, эше чыла ончылно. Те Российын Геройжо лийыда. Подвигым ыштеда, кугу чапым налыда. Тендан йыр — репортёр, фотограф, кинооператор. Те рапортым пуэда: «У заданийым шукташ ямде улына!» Ондалыт, шупшалыт. Тендан пелашда...

Р о к и н. Ватем уке.

Л е н а. Лиеш! Тендан ачада, авада...

Рокин воштылеш.

Л е н а. Молан воштылыда?

Р о к и н. Тыгай мыскараче улмыдам пален омыл! Письмаште тыгай серьёзный, шотан, сайын шоналтен моштышо, а илышыште йөршеш весе.

Л е н а. Түрлө лийын кертам.

Р о к и н. А кунамже чын койышан улыда?

Л е н а. Пален налыда... Жап шумек. (*Шагатшым ончалеш.*) Мотиде Лена кужун коштеш?

Р о к и н. Могай Лена? Кисаева?

Л е н а. Кушеч паледа?

Р о к и н. Тудын нерген те возен улыда. Пытартыш письмаште. Шарнеда?

Л е н а. Ах, тыге-тыге. Шукерте огыл грипп лийын, осложненим ыштен... ушлан. Молан адак воштылыда?

Р о к и н. Адакат мыскара?

Л е н а. Мыйже ыштем, а грипп мыскарам ок пале. Түрысnek эше тёрланен ом керт. (*Кокыралта да нержым ушитылеш.*) Кисаева Лена — мыйын эн лишыл йолташем. Чечас толеш веле. Тыланда тудо келша, шонем. Шинчыза тыште, а мый кухнышто чайым шындем.

Р о к и н. Чай огеш күл.

Л е н а. Кузе тыге огеш күл... кунам күлеш! Ида йокроклане, мый вашке. (*Транзисторым включатла да куржеш.*)

Рокин шкетын. «Ой, кенеж йүд, кенеж йүд» муро йонгалтеш.

К а ч ы р и й. Пура. Рокиным ужын, аптыранен кая.

К а ч ы р и й. Салам лийже.

Р о к и н. Салам лийже. Те... те... Лена улыда?

К а ч ы р и й. Гм... кузе, манаш? Да-да, Кисаева Лена.

Р о к и н. А мый — Рокин Сергей, лётчик. Мыйын нерген Катя тыланда ойлен, очыни.

К а ч ы р и й. А мыйын нергенем, намерне, тудо возен тыланда. Тугеже ме икте-весеынам палена... письма гыч, каласкалыме гыч. Молан шогеда? Шичса!

Шинчыт.

К а ч ы р и й. Качырий тыланда келшыш? Чын вет, мотор үдыр?

Р о к и н. Пеш мотор. Фото айдемым түрыс ончыктен огеш керт.

К а ч ы р и й. Шке фотожым тудо тыланда колтен мо? Ах, чынак, мый шке ойырен колташ полшышым. Тушто тыгай вужга причёско дене сниматлалтын. Мыйын гае.

Р о к и н. Лач киношүдырын гай.

К а ч ы р и й. А Йошкар-Олана келшыш?

Р о к и н. Сай ола. Мый вет тыште ик гана веле огыл лийынам. Чыла келша. Автобус 1-ше номеран, троллейбус 1-ше номеран, монча 1-ше номеран. Онгай! Архитектур пеш сай. Индеш, латкок пачашан порт-влак койгыт.

К а ч ы р и й. Паледа, тиде архитектур верч мочоло нервым локтылаш логале! Шуко портым самырык-влакын проектышт почеш ыштыме, нунылан көра... *(Түкнен шогалеш.)*

Р о к и н. Молан шыпланышда?

К а ч ы р и й. Тыланда, очыни, онгай огыл...

Р о к и н. Пеш онгай, Катюша, ой, Лена... йонгылыш лийым. Мый колыштам тендам, пуйто ныжылге муро пылышлан шокта. Ойлыза, ойлыза, мылам чыла онгай тендам колышташ, чыла, чыла...

К а ч ы р и й. Йбра. А ойлаш кўлеш тудым, мом сайын палет. Чын?

Р о к и н. Чын.

К а ч ы р и й. А ола мыланем — чыла. Туддене мый илем-шўлем.

Р о к и н. Тыш толмемлан мый куанен коштам. Пеш куанем, тудо тыгай сылне, нигунам уждымо гай.

К а ч ы р и й. Кунам шке проектыштым пенгыдемдаш кондышт, олесе начальник-шамыч ятыр шуйкалышт. Уремыште пеш тошто лаштыра писте шога ыле. «Ола тўсым локтылеш, верыште ок шого» манын толашышт.

Р о к и н. Ола вуйлатыше?

К а ч ы р и й. Тудо. Но самырык архитектор-влак пеш чолга, чулым лийыныт. Совещанийым погышт, кангашен налыч, самырык-шамычым полшаш ўжын кондышт да проектым пенгыдемдышт, а ола вуйлатышым вес черетлан ышт сайле... Какшан воктек миен улыда?

Р о к и н. Эше уке.

К а ч ы р и й. Миен толза. Моткоч сөрале.

Р о к и н. А те миеда пырля?

К а ч ы р и й. Те лучо Качырийым йодса, ончыкташ мия.

Р о к и н. А те пырля ынеда кае?

К а ч ы р и й. Уке, ом отказе, но... ме кумытын каен кертына. Эңер вўд воштончыш гай. Яндар. Мўндырнө огыл — пўнчер ото. Паледа, могай пўнчө-шамыч тушто шогат?

Р о к и н. Лаштыра-шамыч?

К а ч ы р и й *(воштылеш)*. Кажне пўнчылан вичшўдө ий! А Какшан вес серыште — парк, туштак — пуш станций, йўштылмө вер, кафе.

Р о к и н. Эше аттракцион?

К а ч ы р и й. Конешне. Тымык вер. Эрла — воскресник.

Р о к и н. Тымык вер — тиде сай. Воскресникыш кө толеш, Лена?

К а ч ы р и й. Чыланат! Тўн шотышто самырык-шамыч. Да эше көн кумылжо уло.

Р о к и н. Өрдыж ең-влаккланат лиеш?

К а ч ы р и й. Алал кумылын ужина. Пожалуйста. *(Мура.)*

Вучем мый тыйым кажне ий ты верыште,
Но тиде ий мылам эн пиалан.
Тый пытарет службетым өрдыжтө
Да шочмо верыш мый декем толат.

Р о к и н.

Кеч тый илет эше тора вершөрыштө,
Служитлаш йөн уке олаштына.
Но кенез кечын ты тура серышке,
Какшан воктек, ме угыч толына.

К а ч ы р и й ден Р о к и н *(мурат)*.

Пушенге-влак адак ужарге тўсышт ден
Сылнештарат мотор Йошкар-Олам.
У муро сем йонга гын рвезе шўмыштө,
Тылат ты муро йонгалтеш, колат?

Л е н а кугу чайникым нумал пура.

Л е н а. Ужам, те икте-весе дене палыме лийда. Мыйын чыла ямде.
Ўстелтөрыш ўжам, шичса.

Р о к и н. Качырий!

К а ч ы р и й *(Леналан ик минут гыч.)* Качырий, тыйым ўжит.

Л е н а. Да-да, колыштам мый.

Р о к и н. Качырий, письмаште возен улыда ыле, Таня Денисован
мурыжым йөратеда. Шарнеда?

Л е н а. Гм... Конешне.

Р о к и н *(дискым шуялта)*. Пожалуйста, кучыза. Порым шарнен
илашда... мый дечем.

Л е н а *(дискым налеш да Качырийлан пуа)*. Тау.

Р о к и н *(кўсен гыч ик конвертым да кок йоча пистолетым луктеш)*.
Тендан кугыракшылан — марке-шамыч, тудо альбомеш пижыктылеш,
а кок йоча пистолет — тендан изирак йоча-влакклан. Качырий!

Л е н а. Могай йоча-влакклан? Йочам мыйын уке!

К а ч ы р и й. Качырий, Сергей вўд йымач утарыме йоча-влак
нерген ойла. Тыге вет, Сергей?

Р о к и н. Чын.

Л е н а *(Рокинлан)*. Те мыйым лўдыктышда. Мый тыгай лўдшө
улам, эсогыл модыш пистолет дечат лўдам, шымат умыло. *(Пистолетым налеш.)* Тау. Тендан пөлекдам йоча-влакклан колтем. Тендан деч,
манам. Пеш куанат нуно.

Уремыште пий опымо йўк шокта.

Л е н а *(колыштеш, шогалеш)*. Нелеш ида нал, йолташ-шамыч.
Мый чечас.

К а ч ы р и й. Кушко?
Л е н а. Тиде пий мыйым шыдештара. Каем, поктен колтем.
Р о к и н (*кынул шогалеш*). Молан те кайынеда? Мый шке поктен колтем.

Л е н а. Тендам эше пурлеш тудо...
Р о к и н. А тендам?
Л е н а. Мыйым огеш.
Р о к и н. Молан?
Л е н а. Мыйым пала. Да колыштеш. (*Кайышыжла, воштончышыш ончалеш, причёскыжым тёрлата.*)

К а ч ы р и й. Тугеже отпускышто улыда?
Р о к и н. Отпускышто.
К а ч ы р и й. Очыми, канаш каеда?
Р о к и н. Уке. Тышке лўмын...
К а ч ы р и й. Качырийлан кōра?
Р о к и н. Тыге, Качырийлан... Катялан кōра.

Уремыште пий кум гана опталта. Качырий ден Рокин вальс почеш ныжылгын пōрдыт. Пычкемышалтеш.

И н т е р м е д и й

В ў д ы ш ө ў д ы р-в л а к.

Тугак те, йолташ-шамыч,
Йошкар-Олаште улыда.
Уна тудо пачашла гыч
Ўлыкыла ончеда.

КУМШО СЎРЕТ

Пычкемыш. Шырпым удыралын, шелсортам чўктат. Изи тул ўстел воктен шинчыше Ш а ш к о в а м да тошкалтышыш кўзышō электротрупкам кучылтшо В и т а л и й ы м у ж ы н а.

Ш а ш к о в а (*телефон пучыш*). Шымше... Рая! Турист-шамычым латикымше номерыш пурто. Списке почеш возен нал. (*Пучым пышта, адак нōлталеш.*) Нылымше? Верда ярсен?.. Кучо... Коло кумшо адак йўшō? Поктен лукса! (*Пучышым пышта.*) Каласыза, Виталий, молан нине окмак пропка-шамыч тыге чўчкыдын йўлен пытат?

В и т а л и й. Молан окмак, Полина Степановна?

Ш а ш к о в а. Ойлатыс, «пропка гай окмак»...

В и т а л и й. Так тиде — кленча пропка нерген, а электрический нерген огыл.

Ш а ш к о в а. Тымарте умылен ом керт, кузе нине воштыр, пропка, лампычке, выключатель гыч тулым луктыт, пачерым волгалтарат?

В и т а л и й. Физике. Школышто тунемын одал мо?

Ш а ш к о в а. У-у!.. Тидлан шўдō ий эртен. Школ науко гыч, Виталий, мылам физкультур гына келша ыле. Вот могай физике мыйын.

В и т а л и й (*куанен*). Ну вот, чечас тул чўкталтеш.

Тунамак холл волгалтеш.

Ш а ш к о в а. Молодец, Виталий. Ынде лудаш лиеш.

В и т а л и й. Мом лудыда, Полина Сергеевна?

Ш а ш к о в а. Йöратымаш нерген...

Телефон йынгырта.

Ш а ш к о в а. Мый колыштам... А, утюг пудырген. *(Пучым кудалта.)* Пеш онгай книга!

В и т а л и й *(Инструментым поген)*. Е-рун-да!

Ш а ш к о в а. Молан ерунда? Йöратымаш нерген лудаш от йöрате? Арам! Йöратымаш деч нигушкат от шыл, Виталий йолташ. Йöратымаш — илышын чеверже! Пален шого.

В и т а л и й. Мыйын, Полина Сергеевна, нер мучаште — экзамен. Нуным сдатлем гын, йöратымаш лиеш! Ну, лудса, лудса. А мый каем, изиш лудам. *(Тошкалтышым налын кая.)*

Телефон йынгырта.

Ш а ш к о в а *(пучым налеш)*. Колыштам. Краным молан пүтыралын огыда керт? Огеш лий? Вүд чот йога? *(Вес пучым налеш.)* Слесарь? Да тый огыл!.. Пöтыр, срочно кумло визымшыш! *(Пучыш.)* Чечас слесарь тендан дек мия. *(Пучым кудалта.)*

Р о к и н пура.

Р о к и н. Поро кече, Шашкова йолташ, мыйын йодышем уло, номерым вашталташ ок лий мо?

Ш а ш к о в а. А молан вашталтынет?

Р о к и н. Умыледа, воктенем илыше йүдвошт нержым коргыктен мала. А тидым мый чытен ом керт.

Ш а ш к о в а. Кушто тудо нержым коргыкта?

Р о к и н. Кузе кушто? Шкенжын номерыштыже.

Ш а ш к о в а. Теве ужыда, шкенжын номерыштыже. Изоляций начар улмылан администраций деч ида йод. Тидлан строитель-шамыч улыт. Пошкудыдам ме тарватен огына керт, тудо правилым ок пудыртыл!

Р о к и н. Тудым тарваташ ом йод, вес номерым гына.

Ш а ш к о в а. Яра номер кызыт уке.

Р о к и н. А кунам лиеш?

Ш а ш к о в а. Нигунам... Молан манаш гын нер йүк дене малышым вес номерыш кусарыме нерген правилыште ончыктыммо огыл. Мо дене тылат полшен кертам? Вес номерыш, кок вераныш, кусарем?

Р о к и н. Да мемнан такат кок енлан номерна.

Ш а ш к о в а. Эрдене пурыза, мый йодышт налам, кө коргыкта, кө уке.

Р о к и н. Но мый посна номерыште илынем.

Ш а ш к о в а. Тугеже илыза туштак, кушто улыда. *(Телефон йынгырта.)* Колыштам... Нылле кокымшо? Ом пале... Чечас ончалам. *(Кая.)*

П о н д а ш пура. Рокин дек лишемеш.

П о н д а ш. Сергей Николаевич, кушто йомын коштыда? Пырля кочкаш каена, шонышым. Молан тыгай шўлыккан улыда?

Р о к и н. Мален ситарен омыл. Пырдыж шентгелне пошкудем йўдвошт нержым шупшын мала — чыташ ок лий. Номерым вашталташ йодым — отказ.

П о н д а ш. Тыланда отказаш? Лўддымō соколлан? Вот шўмдымō ўдырамаш!

Ш а ш к о в а пура, верышкыже шинчеш.

Ш а ш к о в а (*пучым налеш*). Тудо каен.

П о н д а ш. А те мо, тебе тыге толда да йодда?

Р о к и н. Да, тольым да йодым.

П о н д а ш. Ах, пагалыме Сергей. Ўдырамаш дене разве тыге кутырат? Да эше пōлек деч посна. Чечас чыла кўлеш семын ыштена. Ончыза! Тунемза! Мый командировкышто изи годсек пōрдалам. (*Пеледышан вазе дек лишемеш, кум пеледышым тушеч налеш, газет дене нўтыралеш да, нўйжым шырен, Шашкова деке мия.*) Поро кас, Полина Степановна! Кучыза, пожалуйста, изи пōлекым.

Ш а ш к о в а. Кугу тау, пагалыме, э-э... Те могай номер гыч?

П о н д а ш. Кумло индешымше гыч.

Ш а ш к о в а (*кўжгō книгам лышташла, тушто Пондашын лўмжым муэи да книгажым петырен ойла.*) Тау, пагалыме Алексей Алексеевич. Тау поро кумылан улмыланда.

П о н д а ш. Тиде, Полина Степановна, лач пеледыш веле, саскажат эше лиш. Тендан, извинитлыза, могай размер?

Ш а ш к о в а. Мо размер?

П о н д а ш. Ну, мутлан, вургемда. Ончымаште, витле кокымшо размерла коеш. Тыге?

Ш а ш к о в а. Тыге.

П о н д а ш (*йышт ойла*). Мемнан кевытыште кенгеж платье уло — чылт йомак гай. Пазарыште кызыт вургем шуко гынат, мемнан дене качествыжат сайрак, акшат шулдо. Италий гыч кондымо. Кўлеш?

Ш а ш к о в а. Конешне.

П о н д а ш. Эрла ўдырамаш секцийыш пурыза. Тушто Онтон Вера уло. Каласыза, Пондаш Элексей деч.

Ш а ш к о в а. Тау, Алексей Алексеевич. Кугу тау.

П о н д а ш. Таум ида ыште. Айдеме айдемылан эре полшышаш, поснак кунам айдеме айдемылан келша. Эрла те дежуритледа?

Ш а ш к о в а. Уке, эрла — каныш кече.

П о н д а ш. Полина Степановна! Намысдымылан ида шотло, но мый ик ойым пуынем. Эрла тендам кандаш шагат кастене паркыште вучем. Гуляена, кутырена, вара кинош каена. Айдеме — тудо вет тыге ышталтын, коктын лийшаш.

Ш а ш к о в а. Изиш аптыранышым гынат... Йōра! Мием. Эрла лач кандашылан.

П о н д а ш. Тугеже вучем. Эше иктым каласынем. Койышем мыйын тыгае, весылан сай лийже манын, чыла ышташ ямде улам, а шкемым чўчкыдын мондем. Мутлан, логалын мылам тўшкагудышто уда номер, чытен илем. Моло семын...

Ш а ш к о в а. Могай номерыште улыда? Мондышым...

П о н д а ш (*кугун шўлалтен.*) Кумло индешымшыште.

Ш а ш к о в а. Вучалтыза. Чечас. (*Книгам луктеш, онча.*) Теве тыланда сравоч, витлымше номер гыч. (*Сравочым пуа.*) Люкс. Альков уло, ванный уло. Акше тунарак.

П о н д а ш. Тидлан ойлен омыл, Полина Степ...

Ш а ш к о в а. Пеш порын йодам тендам, Алексей Алексеевич, айдемым айдеме семын пагалыман. Кучыза.

П о н д а ш. Ну, айдемым айдеме семын гын... Тау. (*Сравочым налеш.*) Каем, каналтем. Эрла кандаш шагат марте. Чеверын, Полина Степановна.

Ш а ш к о в а. Чеверын, Алексей Алексеевич.

Пондаш диваныште шинчыше Рокин дек толын шогалеш.

П о н д а ш (*Рокинлан сравочым кучыкта.*) Кучыза, Сергей Николаевич. Люкс, ванный уло, альков. Зато акше тугаяк. Эрла весе дежуритла. Пырля каена, номеретым тудо вашталта.

Р о к и н. Юзо кугыза гай улыда, чылт йомакысе.

П о н д а ш. Могай мый юзо кугыза, Сергей Николаевич? Айдеме айдемылан эре полшен шогышаш. Кумылет лиеш гын, кид-йолет эре толеш.

Р о к и н. Тау полшыметлан. Мый Исайым вучем.

П о н д а ш. Саламым каласыза! (*Муралтен, кушталтен кая.*)

Мыйынат мурем кумыт уло,
Кумынекак пытарен муралам.
Иктыже — кукулан, весыже — шўшпыкклан,
Кумшыжо, тангем-влак, тыланда.

Кыдаланем ўшталме порсын ўштем
Чот ўшталам гынат, лушкалеш.
Тендан тыште вашлийем годым
Уло чонем ала-молан лушкалеш.

Ўстембалан шарыме ўстембал шовычын
Йолваже кужурак лийже ыле.
Мемнан дек толшо унана-влакын
Ўмырышт кужурак лийже ыле.

К и р п и ч ё в толеш.

Р о к и н. О-о, Исай толеш! Кушто гала йомын коштат?

К и р п и ч ё в. А, тўрлө вере — паркыште, Какшан серыште.

Салам лийже! (*Картузыым үстембаке кудалта, шинчеш. Келанышыла коеш.*) Колышт-ян, Сергей... Молан шып коштат? Мийышыч тенгече Качыриет дек?

Р о к и н. Мийышым.

К и р п и ч ё в. Ну, кузе вара?

Р о к и н. Ик шотышто тый чыным ойлышыч, Исай... Тыгай ушан, сай письмам возкала ыле, а вот вашлийна... Тудо Качырий, ушыштем илыше ўдырет, мыйын Качырием лийын. Умылет? А тиде... уке. Шкеже йытыра, сай, но йөршеш весе.

К и р п и ч ё в. Пылышыже кеч верыште?

Р о к и н. Верыште. Фото дене тагастарымаште, эшеат сайрак. Ёшанет але уке, но вашлийме деч вара өкыненат колтышым. А вот йолташ ўдыржө моткоч сай, йытыра, изиш вожылшырак.

К и р п и ч ё в. Мыят тыгай ўдыр дене палыме лийым.

Р о к и н. Да кузе?

К и р п и ч ё в. Юмо полшыш. Какшан серыш лектым гуляш. Ужам тенгылым. Тенгылыште — ўдыр. Лудын шинча. «Палыме лияш разрешитлыза! Младший лейтенант Кирпичёв Исай!» Лена Кисаева улмаш.

Р о к и н. Кузе?

К и р п и ч ё в. Кисаева Лена. Вара пушым нална, Какшан мучко ийын коштна. Ужатышым мөнгыж марте. Эрла адак вашлийына, тудо пиалан тенгылыштак. (*Кая. Рокиным ончалеш да шогалеш.*) Молан тыге ончет?

Р о к и н. Да вот ончем, младший лейтенант Кисаева...

К и р п и ч ё в. Мыйын фамилием — Кирпичёв, а Кисаева огыл.

Р о к и н. Мылам садиктак... Кушеч тыгай полдалге койыш тыйын, моктанен коштмо?

К и р п и ч ё в. Шоналтен нал, Сергей, мом ойлет? Могай моктанымаш?! Мылам ўшанет?

Р о к и н. Ом ўшане.

Тулым йөргат.

Р о к и н. Теве пропка ок чыте... тыйын шойыштметлан.

Тошкалтышым налын, вестибюльыш В и т а л и й толеш.

В и т а л и й. Адак саде окмак пропкат йёлен каен, Полина Степановна. Ончалына...

Виталий тошкалтышыш кўза.

Р о к и н (*Кирпичёвлан*). Ойлымет — лўмын шонен лукмо шояк але...

К и р п и ч ё в. Товатат, шояк огыл. Кок шагат ончыч Какшан сер мучко коштшемла, йытыра ўдыр дене палыме лийым. Пушыш шинчын, ийын коштна, а эрла адакат...

Р о к и н. А лўмжө Кисаева Лена?

К и р п и ч ё в. Да. Кисаева Лена.

Тошкалтыш сўмырлымö йўк. Шашкова чаргыж колта. Тунамак тул чўкталтеш.
Виталий кўвар гыч кынелеш да, окшаклен, офицер-влак деке лишемеш.

В и т а л и й. Кө Кисаева Ленам каласыш? Ончылгоч шижтарем,
тиде ўдырым иктыланат ом пу... Маска семын крeдалаш тўнгалам.
(*Окшаклен кая.*)

Р о к и н (*Кирпичёван*). Младший лейтенант, дуэль? Пиалым
тыланем.

К и р п и ч ё в. Нимат огыл. Пиал верч дуэльыштат крeдалман.

Кок мogyрыш торлен каят.

И н т е р м е д и й

В ў д ы ш ö ў д ы р - в л а к.

Умбақыже вуча тендам
Онгае модышна адак,
Но ончыч каналташ кўлеш,
Увертарена: антракт.

Ш о в ы ч

КОКЫМШО КЫДЕЖ

И н т е р м е д и й

В ў д ы ш ö ў д ы р - в л а к.

Ик пиал мемнажым авалтен,
Садланак пеш куштылго чонлан.
Икте-весым танла йöратен,
Илена олаштына чылан.

НЫЛЫМШЕ СҮРЕТ

Какшан сер. Тенгылыште Л е н а шинча.

Л е н а (*шагатым ончалын*). Мочоло ойленыт, каче ончылно ав-
торитетым нöлталаш ўдыр вараш кодын толшаш. А мый, ораде, эре
ондак толам.

К а ч ы р и й толеш.

К а ч ы р и й. Лена? Молан тыште улат?

Л е н а. А тыйже мом ыштылат?

К а ч ы р и й. Мый эрласе воскресниклан ўштервоштырлан то-
лынам. Вашке кондышаш улыт.

Л е н а. Пуш станций дек намият, тышке огыл. Вашлияш толынат
вет?

К а ч ы р и й. А тый молан?

Л е н а. Мый вашлияш тольым.

К а ч ы р и й. Тиде тенгыл воктене?

Л е н а. Тыште.

К а ч ы р и й. Виталий дене?

Л е н а. Уке. Тенгечысе Исай дене.

К а ч ы р и й. Лена! Ом умыло, Виталий — тыгай сай рвезе. Кузе тудо тыйым йөрата! Молан күлеш тылат тиде Исай да эше ала-могай Пондаш Алексей, илалше пөръен, окна йымалне пийла оптен коштшо?!

Л е н а. Тенгече, палынет гын, Пондаш огыл оптен, а чынак пий. Мый шке йонгылыш лийынам.

К а ч ы р и й. А Исайже молан тылат?

Л е н а. Тый ала-кузе өрмашан йодыш-влакым пуэдет — молан да молан. Да просто так... Чонлан лийже манын.

К а ч ы р и й. Тылат келша, очыни, кунам йырым-йырет тынар пөръен пөрдеш?

Л е н а. Конешне, келша. Пондаш — пүсө ушан, поро кумылан пагалыме ен. Опташ мый шке туныктенам, тудын титакше уке. А палет, кузе тудым аклат? Кевытыште Алексей Алексеевичын лүмжым колын веле шуктышт, тиде платыым хлоп! ончыкем конден пыштышт. Пазарыште тыгайым от му. А Исай йытыра, ушан, почеламут-влакым шуко пала, тудат — лётчик, Рокин Сергей семьяк.

К а ч ы р и й. Тугеже Виталийлан вик каласе, тылат коктын келшат: Пондаш ден Исай.

Л е н а. Адак мом каласынет?! Мылам Виталият келша. И даже пеш келша! Тудо серьезный, ўшанле ен, техникым сайын пала... Ик ий гыч инженер... Шкежат ом пале, мом ышташ.

К а ч ы р и й (*игылтын*). Кум пүнчө коклаш йомынат.

Л е н а (*мура*).

Латкандаш ий годым, эн чечен жап годым,
Ала-молан утыр веле вўр модеш.
Какшан вўд воктене шўшпык йўкан водын
Лачак тыйым веле вашлиймем шуэш.

Ончалат шинчашке, шўдыр семын йолгыж,
Саламетлан утыр кумыл нўлталтеш.
Пашма гоч вончалмым ужеш ласка йогын,
Ўндалалтме ўмыл вўд ўмбак возеш.

Умыр лай кастене шўшпык йўкан водын
Келшынам тулнажым Какшан ылыжтен.
Курымешлан рвезе чон-шўмешак кодын,
Шочмо вершўремжым моктен муралтем.

А ынде, Качырий, каласе, молан тышке толынат? Рокин Сергей дене вашлияш, да?

К а ч ы р и й. Чын, тидлан.

Л е н а. Тышке толеш?

К а ч ы р и й. Тышке... Лена, мый шкемым палдараш шонем. Тый Качырий отыл. Мыят Лена омыл. Мемнан мыскарана пеш мўндыркө нангайыш. Мый тудлан изи серышым колтышым, кидым пыштышым, конешне. «Кисаева Лена» маньым. Кандаш шагатлан толаш йодым.

Л е н а. Качырий, тый йөрәтен шынденат тудым. Юмончлыно, йөрәтен шынденат!

К а ч ы р и й. Ну, эше мом шонен луктынат?.. Сита сай егын вуйжым агыртылаш. (Мура.)

Шүдыр йўла шем шинчаштем,
Ошкылам мый садыш кастен.
Шүдыр-влак, шүдыр-влак!
Моткоч пиалан улам!

Шүшпык мура — сад йонгалтеш,
Тангем гына шкет коштеш.
Шүшпык йўкым огыл дыр,
Шүм йўкемым колыштеш.

Ой, Лена, чоным почын ойлаш тудлан тыге вожылам, эсогыл каласенат ом мошто. Ну, мом мыйын нерген шоналта?

Л е н а. Давай мый тудлан шке каласем.

К а ч ы р и й. Кузе?

Л е н а. Кузе? Вик каласем, тиде мый, тый дечет йодде, шке фотоэмым тыйын олмеш конвертыш пыштен колтенам.

К а ч ы р и й. Вот, тидым ойло.

Л е н а. А кузе вара умылтараш?

К а ч ы р и й. Ом пале, ом пале... Мылам кызыт туге чучеш, пуйто четлыкыш логалынам, а лекташ шотым ом му.

Л е н а. Кае, кае вўд тўрыш, кольмым конденыт. Да вучо тудым, мый тый декет колтем. Кае, Качырий, ит лўд!

К а ч ы р и й. Йўндымыш ит пурто, Лена.

Л е н а. Иктаж гана ондаленам? Чыла сай лиеш!

Качырий кая.

Репродуктор гыч йўк: «Колыштса! Йошкар-Ола ойла. Моско жап 19 шагат 50 минут. Игече нерген эрласе рушарнялан уверым колыштса. Эрла шокшо, ояр кече лийшаш, верын-верын пыл налеш, йўр ок лий. Ушештарена: эрла — воскресник.

Чыланат — воскресникыш!»

Л е н а. Эрла — воскресник, а мый, ораде, маникюрым ыштышым. Оксам арам кучылтым.

П о н д а ш толеш.

П о н д а ш. Кўм ужам! Лена?! Поро кече.

Л е н а. Поро кече, Алексей Алексеевич.

П о н д а ш. Шкетын... да шонкален шинча... Иктаж-көм вучеда?
Л е н а. Вучем... э-э... Икманаш, күлешыже уке.

П о н д а ш. Те эре шолып ыштылыда, Лена. Ончыгече опышым-опышым пийла — ышда лек, тентгече йынгыртышым-йынгыртышым телефон дене — дежурныйда мыйым шкемым оптен нале. Мый уло чон дене — тендан дек, а те? Роза пеледыш олмеш шуркалыше имыже веле.

Л е н а. Ой, йөршеш монденам.

П о н д а ш. Мом?

Л е н а (*платъыжым ончыктылеш*). Ну, кузе?

П о н д а ш (*умылыде*). Мо — кузе?

Л е н а. Платъем... келша? Тудым... тыланда көра...

П о н д а ш. Теве тиде? Могай сөрал. Сүаныш чиен толмыла веле коеш.

Л е н а. Тау, Алексей Алексеевич. (*Вучыдымын Пондашым шупшалеш.*)

Пондаш йылмыдыме лиеш да өндалаш толаша.

Л е н а. Те мо, Алексей Алексеевич, шонен моштеда але?..

П о н д а ш. А мо?

Л е н а. Тыйым тауштен манын шупшалым, чүчү семын. А те? Ай-ай-ай! Ончалза, мый тендам...

П о н д а ш. Ну, йөра-йөра. Лена, айда парк мучко коштын савырнена.

Л е н а. Пожалуйста. Тольык шукылан огыл.

П о н д а ш. Лена, кинош каяш мыйын кок билетем уло, пытаргыш сеансыш. Тентгече тендан дек йынгыртен шым керт.

Л е н а. Кок билет? Тугеже ала-көн дене пырля кайынеда улмаш?

П о н д а ш. Да, тыге. Ик пакчасе лүдыктыш, чучыл дене. Мый денем пырля каяш келшеда гын, тиде чучылым өрдыжкө корандем.

Парк мучко коштыт.

Л е н а (*өрынрак*). Мый, чынак, ом пале... Мылам вучалташ күлеш ик еным.

П о н д а ш. Пөръенгым?

Л е н а. Пөръенгым.

П о н д а ш. О-о!

Л е н а. Уке-уке. Йолташ үдырым утараш күлеш.

П о н д а ш. Йөра тугеже. (*Шашковам ужеш.*) О, мыйын чучылем толеш! Ну, шайтан! Тиде сай огыл! (*Леналан.*) Мый куржын колтем, тудо ынже уж, а те вучалтыза мыйым. (*Пүгырнен куржеш.*)

Лена дек Ш а ш к о в а лишемеш, шинчеш. Коктынат икгай пеледышан платъым чиеныт.

Ш а ш к о в а. Каласыза, тиде тентгылыште шинчыше пөръенгым Алексей Алексеевич маныт?

Л е н а. Да-а, а те кузе паледа тудым?

Ш а ш к о в а. Службо тыгай.

Л е н а. Тудо сай кумылан ең вет?
Ш а ш к о в а. Кө пала? Икманаш, полдалге.

Лена тентгыл гыч кынелеш. К и р п и ч ё в толеш.

К и р п и ч ё в. Лена, ит сыре, изиш вараш кодым. Корным йомда-
рышым. Корныда чыла икгай, тендан платыда гай. (*Шашковалан.*)
Поро кас, Полина Степановна, тендам шым пале.

Ш а ш к о в а. Поро кас, кумло кандашымше номер.

Кирпичёв ден Лена йыгыре шинчыт. Паузо.

К и р п и ч ё в. Тышеч мўндырнө огыл кинотеатр улмаш.

Л е н а. Да, «Эрвий» маналтеш, сад ваштареш.

К и р п и ч ё в. Ала кўлеш лиеш манын, кок билетым пытаргыш
сеансыш налым. Можыч, каена?

Л е н а. Кинош? (*Зритель-влаклан.*) Чыланат кинош ўжыт, да чы-
ланат пытаргыш сеансыш.

К и р п и ч ё в. Огеш келше мо?

Л е н а. Каена тугеже.

К и р п и ч ё в. А кино марте пуш дене коштына.

Л е н а. Пуш дене? Умыледа, Исай... (*Тенгылыште шинчыше Шаш-
ковам ончалын.*) Йөра, каена пуш дене кошташ.

Лена ден Кирпичёв каят. Лена, кайышыжла, шарфшым камвозыкта. Шашкова
тудым поген налеш да, ала-мом шоналтен, вуйышкыжо пышта.

П о н д а ш толеш. Шашковам Леналан шотлен, тентгыл шентгеч йышт толын
шогалеш да ондалаш толаша.

П о н д а ш. Ну, Лена, мыйын чучылем кайыш! Юмылан тау!

Ш а ш к о в а (*шарфшым налын кудалта*). Уке, Алексей Алексеевич,
тендан чучылда тыште.

П о н д а ш (*чот лўдын*). О юмашне! Көм мый ужам?!

Ш а ш к о в а. А мыйын олмеш толшо ўдырет, палынет гын, Кир-
пичёвым ондал кайыш, пуш дене кошташ.

П о н д а ш. Полина Степановна, мый...

Ш а ш к о в а. Шонеда, шым уж, кузе пўгырген, радикулитым
монден, куржын колтышда? Могай шакше...

П о н д а ш. Полина Степановна, шергаканем, мый... Тиде
йонгылыш лие.

Ш а ш к о в а. Кайыза тышеч! Кызытак кайыза! Кольда?

П о н д а ш. Йөра, каем. (*Кая.*)

Ш а ш к о в а. Вучалтыза. Ик ой уло. Эрденак витлымше номер
гыч лектын кайыза.

П о н д а ш. А кушто... кушто илаш тўналам?

Ш а ш к о в а. Кушто шонеда, тушто. Кеч кавашке кўзыза. Но
толык мемнан унагудышто огыл.

Пондаш кая.

Ш а ш к о в а. Шучко, лўдыкшө айдеме! Да эше тиде Лена. Икте
дене шинчыш, весе дене кайыш!..

Нине шомак-влакым толын шогалше Р о к и н колеш. Кая. Шашкова Лена шарфшым тенгылыш пыштен кода, кая. Л е н а пöртылеш.

Л е н а. Мом ышташ... Каласыза, мом ышташ, самырык калык? Исайым пушыш шындышым да шүкальым, кызыт ийын коштеш. Кычкыра: «Кушко те, Лена?» — «Шарфем тенгылеш монденам, — манам, — чечас...» Вот тылат чечас! Ой, паша, паша!.. Куржам корно дене, ончем — Рокин. Чонем йолвундашыш волен кайыш, шинчаже волгенчыла йылгыжеш, шкеже тышке да тушко коштеш. (*Строевой шагым ончыкта.*) Мый ик мутымат шым пелеште. Ой, кугу Юем, пашам кукталт пытыш. Нимом ышташ öрынам!.. (*Шагатишым онча.*) Ой, ала-мо лийшаш, ала-мо лийшаш! (*Куржеш.*)

Пычкемышалтеш.

И н т е р м е д и й

В ў д ы ш о ў д ы р-в л а к.

Ужыда, пуш станций теде,
Тыште пушым пуэдат.
Вашке тиде серыште
Лиеш кугу пеш азап.

Кö тўнгалын кычкыраш
Полыш пуаш вўдыштö,
Ида мондо кудалташ
Утарыше тыртышым.

ВИЗЫМШЕ СЎРЕТ

Какшан сер. Пуш станций. Качырий Рокиным вуча. К и р п и ч ё в толын лектеш. Качырийым ончыштын, сцене мучко коштеш. Тудо Ленам вуча.

К и р п и ч ё в. Проститлыза, иктаж-көм вучеда?
К а ч ы р и й. А мо? Теат иктаж-көм вучеда, очыни?
К и р п и ч ё в. Да, вучем (*шагатишым ончалын*), но мыйын йолта-
шем вараш кодеш.
К а ч ы р и й. Öрдыж гыч толында?
К и р п и ч ё в. Öрдыж гыч. Каласыза, тендан олаште ўдыр-влак
чыланат тыгай ондалыше улыт але мыйын пиалемак веле тыгай?
К а ч ы р и й (*воштылын*). Шонем, пиалда уке.

Р о к и н толеш. Сырен.

Р о к и н. Кузе сöралын кутырен шогат. Проститлыза коклаш пурымемлан. (*Кирпичёвлан.*) Палыше енлан шкендым шотлет гын, младший лейтенант, ала öрдыжкö коранг шогалат, иктаж вич минутлан.

Вачыжым шупшылын, Кирпичёв коранеш.

Р о к и н. Письмадам налым, но, вик каласаш гын, ом пале, мо нерген мутланаш тўнгалына. Вет чыла раш!

К а ч ы р и й. Тыланда мо раш?

Р о к и н. Чыла. Кунам чыла пален налат, кунам чонышто нимогай ўшан огеш код, тунам веле чын сўретлалтеш...

К а ч ы р и й. Ой, Юмашне, мом те ойледа?

Р о к и н. Умылыдымын ида кой, те чыла паледа, мом ойлем.

К а ч ы р и й. Уке, ом умыло.

Р о к и н. Теве кузе! Тиде пижон деч посна (*вуйжым Кирпичёв могырыш савырен*) пытартыш кечылаште ятыр онгай уверым кольым.

К а ч ы р и й. Могайым?

Р о к и н. Тендан дек Виталий коштеш, Пондаш пөлекым нумалеш, ынде младший лейтенант Кирпичёв пижедылеш.

К а ч ы р и й (*воштылеш*). Сергей, тыланда чоным почын каласынем...

Р о к и н. Огеш кўл!

К а ч ы р и й. Колыштса мыйым!

Р о к и н. Огеш кўл. Сита, ида ончо мыйым тыге!.. Кузе тунам общежитийыште тыланда ўшанышым, калтак?

К а ч ы р и й. Сергей!

Р о к и н. Мыйын нимогай правам уке туныкташ: кангашым пуашат, шылталашат. Но кокымшо рольым модаш мыйын кумылем уке.

К а ч ы р и й. Чарныза! Сергей!

Р о к и н. Уке! Мый тыге модын ом мошто.

К а ч ы р и й. Шыпланыза! Ато перенат кертам!

Л е н а куржын пура.

Л е н а. Толам тышке, а ўдыр-влак кучен шогалтышт, тыге луген коштыт, ёрат веле... Ну, а те кузе тыште? Сайын кутырен шинчышда?

Качырий шып шога.

Л е н а. Ой, могае сае! (*Качырийым рўзкала да шупшалеш*). Чонемлан тыге ласка тендан верч, сай кутырен шинчымыланда. Тыгай ласкалык!

Р о к и н. Молан пеш куанен улыда?

Л е н а (*Качырийым да Рокиным ончытеш*). Колыштса, а мо тыште лийын, молан коктынат тыгай кумылдымо улыда? Марий манмыла, кумыл — кашташте, поч — ломыжышто мо?

К и р п и ч ё в толеш.

К и р п и ч ё в. Пуш ямде!

Л е н а (*Кирпичёвлан*). Мыйым ўдыр-влак кучен шогалтышт, сандене изиш вараш кодым. Рвезе-влак, а те икте-веседам паледа? Палыме лийза, пожалуйста!

Рвезе-влак икте-весевлан вуйым сават.

Р о к и н. Рокин Сергей.

К и р п и ч ё в. Пеш сай. Кирпичёв Исай.
Л е н а. Айста чыланат пуш дене кошташ каена.
Р о к и н. Ёжмыланда тау, но мыйын жапем уке. Пиалан лийза!
(Содор лектын кая.)

К а ч ы р и й. Сайын кодса. (Вес могырыш куржеш.)
К и р п и ч ё в. Тыгеже эшеат сайрак. Каена, Лена. (Ёрын, йырым-
йыр ончытшо Ленам шупшынанга.)

Пычкемышалтеш.

И н т е р м е д и й

В ё д ы ш ё ў д ы р-в л а к.

Те колыда, кузе оркестр
Садыште йонга, шокта.
А паша воскресникыште
Таче чылалан сита.

КУДЫМШО СЎРЕТ

Адакат паркыште, энгер воктене. Изи беседкым ыштен шогалтыме, тушан возымо:
«Штаб». Кольмым, шорвондым, носилкам чумырен оптым, воктенак тачке шога.
Мўндырнő духовой оркестр шокта. П о н д а ш ден Л е н а толыт. Пондаш
тачкым шўка, Лена паша брюкым, блузкым чиен.

П о н д а ш. Лена, вўдет уло? Логарем кошкыш...

Л е н а. Вўдым? Пожалуйста! (Кленчам пуа.)

П о н д а ш. Ёрдыж гыч ончалаш гын, канде коракла веле коям,
очыни.

Л е н а. Молан тынаре торжан шкендам акледа, Алексей Алексеевич.
Изиш пўжалтын, чеверген улыда... Тыгай состояний тыланда пеш келша.

П о н д а ш. Тиде воскресникыш молан толынам, шонедат? Тендам
ужаш манын. А мо лекте — копаште вўран вўдотыза!

Л е н а. Пуйто виеш тыланда ыштыктенем! Пуыза, шке шупшынангаем.

П о н д а ш. Нигунамат! Тендан верч чумыр паркым пургед пы-
тараш ямде улам. Тольк ом пале...

Л е н а. Мом?

П о н д а ш. Чынжымак, кузе мыйым ончеда. Воскресник деч
вара, Лена, тый денет кутырен налнем ыле.

Л е н а. Кутырен налына, Алексей Алексеевич, иктаж-мом луктына!
А чечас давай ончыко! Кудалына! Ида мондо, тыште ўчашен ыштат.
Ме коктын тыште шогылтына, тототлена тўрлő кўлдымашым, вўдым
йўына, а тиде жапыште мыйым ончылтеныт иктаж кок-кум тачкылан.
Ну, шупшынангайыза вашкерак!

Пондаш тачкым шупшынанга кая. К и р п и ч ё в толеш.

П о н д а ш. Поро кече, Кирпичёв.

К и р п и ч ё в. Поро кече, Лена! Салам лийже, Алексей Алексеевич. Ужамат, тендамат паша авалтен.

П о н д а ш. Авалтен!

Л е н а. Нангайыза, Алексей Алексеевич, нангайыза, мый тендам поктен шум!

П о н д а ш (*шупшын кайышыжла*). Молан ылыш тыге ышталтын? Шонет але уке, эре иктаж-могай торта коклаш кычкалатат? (*Йомеш.*)

Л е н а. Исай, толмыланда моткоч куаненам!

К и р п и ч ё в. Пыкше кычал муым! Кушто лийында?

Л е н а. Кузе кушто? Эн неле участкыште. Фу-фу, нойышым. (*Телгылыш шинчеш*). Можыч, түрген налына?

К и р п и ч ё в. Түргеда?

Л е н а. Южгунам.

Леналан Кирпичёв сигаретым пуа.

К и р п и ч ё в. Лена, те тыгай чатка, лывырге, куштылго капкылан улыда. Скульптор лиям гын, тендам кў ора гыч пүчкеден шогалтем ыле.

Л е н а. Мыйым?

К и р п и ч ё в. Да. Капкылда паркым сорастарен шога ыле. Грек статуйла койыда. Шогалза йытыранрак, пожалуйста. (*Лена шогалеш.*) Ик киддам нөлталза да шыпланыза. Шинчадам петырыза!

Л е н а. Молан?

К и р п и ч ё в. Статуйлаште шинчам эре петырен шогат.

Л е н а. Ну, пожалуйста. Петырышым.

Кирпичёв Лена дек лишемеш да шупшалеш. Лена ылыж кая, ныжылгын икте-весыштым ондалын танцеватлат.

Л е н а. Теве могай скульптор улыда!

Танцеватленак каят. Вондер шентеч шўлыккан В и т а л и й лектеш. К а ч ы р и й толеш.

К а ч ы р и й. Атракцион воктене рвезе-влак огыт сите. Полшо нунылан, Виталий. Молан тыгай шўлыккан улат?

В и т а л и й. Качырий, мый палем, тыге ыштем гын, соромна мыйым шылталаш тўнгалыт. Но садиктак кид-йолжым пудыртыл пытарем!

К а ч ы р и й. Кōным, Виталик?

В и т а л и й. Лена воктен пōрдшō тиде офицерыным.

К а ч ы р и й. Окмак лийнет мо?

В и т а л и й. Кеч тыге лийже. Пудыртем — и чыла!

К а ч ы р и й. Тыге ыштет гын, Ленатым йōршеш йомдарет.

В и т а л и й. Зато чонемлан ласка лиеш.

К а ч ы р и й. Уке, Виталик, Лена — сай ўдыр. Тольык южгунам-же шоналтыде йонгылышым ышта. Тый йōратет тудым? Ончылныжо аптыранен шогет. Лўдат. Характерет уло?

В и т а л и й. Ыле. Туддеч ончыч.

К а ч ы р и й. Пōртылтō. Шкендым кидыш нал, Виталий. Чот

тошкал ончылныжо, кычкырал колто, ультиматумым шынде! Пөръенлий, а кўчымö торык огыл!

В и т а л и й. Ом пале, но шоналтем.

К а ч ы р и й. Шоналте. А «кидым, йолым пудыртылаш» эре шуат. Чурма!

В и т а л и й. Тиде чын, Качырий.

К а ч ы р и й. Теве Лена толеш... Ончыкто пенгыде характеретым. (Кая.)

Л е н а толеш, эскимом кочкеш.

Л е н а. А-а, Виталик. Тынаре ноен пытенам, эсогыл тыйымат шым уж.

В и т а л и й. Лена! Мылам тый денет кутырен налаш кўлеш, пеш серьёзнын.

Л е н а. Тый ала-кузе умылаш лийдымын ойлет. Воскресникыште мом кутырен налаш кўлеш, да эше серьёзнын? Кунам йырым-йыр чыла шолеш.

В и т а л и й (йолжо дене чот тошкалеш). Лена!

Л е н а. Молан ваштарешем тавет?

В и т а л и й. Потомушто... тиде... кў падыраш ботинкыш логалын.

Л е н а. Ой, юмашне! Кудаш ботинкетым да рўзалте!

В и т а л и й (ботинкыжым кудашеш, тушеч изи кў лектын возеш).

Да тиде чыла... Могай кангашым пуынет ыле?

Л е н а. Чыла.

В и т а л и й. Шага-ал. (Адак чот тошкалеш да корат кая.)

Лена вачыжым шупшылеш, тенгылыш шинчеш. Куанен, эскимом кочкеш, ўпшым тёрлатылеш. К а ч ы р и й толеш.

К а ч ы р и й. Тый молан пашам от ыште, Лена?

Л е н а. Салам лийже! Молан ом ыште? Ыштем. И такшат, Качырий, воскресник пеш сайын эртыш.

К а ч ы р и й. Кушто тачкет?

Л е н а. Тудым Пондаш йолташ нангайыш.

К а ч ы р и й. Адак Пондаш!.. А Виталий, шомак толмашеш, тыйым Пондаш дене огыл, а тенгечысе Исай дене ужын.

Л е н а. Исаят пашаште ыле.

К а ч ы р и й. Кызыт гына мый денем Виталий кутырыш. Верым огеш му.

Л е н а. Кузе огеш му? Мый кызыт гына ужым... менгыш кўзымыжым.

К а ч ы р и й. Ох, Лена, Лена! Пален шого, йöратымаш — янда гай, пудырга гын, ушен от керт. Вот тунамже шке пырдыжыш кўзет!

Л е н а. Рокин дене мутланышыч?

К а ч ы р и й. Весыш куснаш ит толаше! Молан Виталикым йöсландарет?

Л е н а. Тудым мый ом йӧсландаре. Шкенжым шке йӧсландара. Мылам даже жал... южгунам.

Качырий кая, тыгодым Р о к и н пура.

Р о к и н. Поро кече, Качырий!

Л е н а. Поро кече, Сергей. А мый тендам шым уж.

Р о к и н. Кычал мумемлан куанышым. Чеверласаш тольым.

Л е н а. Йӧршеш каеда?

Р о к и н. Йӧршеш. Таче латкок шагат йӧдым.

Л е н а (*ӧрмалген*). Кузе тыге, Сергей?

Р о к и н. Тыге лекте, Качырий. Лӱмын тыланда кӧра толынам ыле. И вот мо тышеч лекте. Серыш гоч, почто гоч келшынам! Отпуск унчыливуя шунгалте, шӱмым пырыс кӱчшӧ дене удырале... Ну йӧра, мо лийын, тудо лийын. Тыгай азап толмек, ик гана кӱрлаш — да мучаш.

Л е н а (*пенгыдын*). Сергей! Колыштса мыйым!

Р о к и н. Катюша, мый вет палем, мом ойлынеда. Сай, поро ен улыда. Йолташдам аралаш тӱнгалыда. Огеш кӱл. Пытартышлан тебе мом каласем. Вӱд йымач йоча-влакым луктын улыда. Утарыза ынде капеш шушо йолташ ӱдырдам, вӱд пундашыш пурен ынже кае.

К а ч ы р и й пура.

Р о к и н. Нелеш ида нал, мылам жап. Чеверын, Качырий! (*Кая.*)

Л е н а (*Качырийлан*). Тудо таче кая, латкок шагат йӧдым.

К а ч ы р и й. Тылат мом ойлыш?

Л е н а. Серыш гоч келшынам, вӱд йымач утарымым....

К а ч ы р и й. Каласе, молан чоным почын, тудлан шыч умылтаре?

Л е н а. Умшам почашат ыш пу! Качырий, тудо тыйым чот йӧратен шынден! Ок йӧрате ыле гын, мыйын тынар ок вурсо ыле.

К а ч ы р и й. Чылажланан мый шке гына титакан улам. Шке лӱмемым весылан пуэнам! Но тыге лийшашым кӧ пален? (*Кая.*)

Ноен, ярнен пытыше П о н д а ш тачкым шупшын толеш. Ленан воктек шинчеш.

П о н д а ш. Коло кок тачке шӱкым намиен кодышым. Лӱмын шотлышым, тыгай пашам кок имне кум шагат жапыште веле ыштен кертеш ыле. Чылажат тыланда кӧра, Леночка!

Л е н а. Кузе тыге мыланем кӧра?

П о н д а ш. Лач тыге. Коло кок тачке тендан лӱмеш возалтын. Чыным ойлаш гын, куд тачкыжым ешаренам. Приписке. Икманаш, саламлен кертам!

Л е н а. Ну молан тыге ыштылыда, Алексей Алексеевич?

П о н д а ш. Ӳнде ужыда, тыланда кӧра мом ыштен кертеш Алексей Алексеевич Пондашда.

Л е н а. Мыйын Пондашем? Молан мыйын?

П о н д а ш. Мый ынде чулым, чолга рвезе омыл, но пӧрӧнлан нылле кандаш ий — тиде шӱвалаш веле. Икманаш, тебе тыланда шӱ-мем, тебе кидем! Ик поро шомакда, вигак ме ватак-марияк лийына.

Л е н а. Алексеевич, мом те ойледа? Ватыда улыс.

П о н д а ш. Первьяк, ме возалтын огынал. Кокымшо, ме уже ойырлен улына, манаш лиеш. Кумшо, тудо эсогыл огешат пале, кушто мый коштам.

Л е н а. Кузе огеш пале?

П о н д а ш. Мый каласышым, каем Чебоксарыш, а кушто улам? Тендан воктене.

Л е н а. А паша ыштыме верышкет мия да пален налеш гын? Те Чебоксарыште огыл, а Йошкар-Олаште улыда.

П о н д а ш. Кидше кўчык! Ончылгоч чыла шотыш налме! Чебоксарыште мыйын пōрыжем — Сусликов Пōтыр ила. Пеш поро ен, мом йодат, тудым ышта. Тудлан лу открыткым колтышым, Чебоксар сўретаным. Шке кидем дене каже открыткыш возышым: илем, шўлем, таза улам, нойыде, пашам ыштем. А Пōтыр каже кечын ик открыткым почто яшлыкыш колта да южгунам мылам увертара: «Юл ўмбалне тымык». Ну? Тендан вашмутдам вучем.

Кўдырчō мўгыралта, волгенче рашкалта. Ш а ш к о в а ден М а р и н а пурат.

М а р и н а. Ну, шакше айдеме, тыйым содыки кычал муым!

Лена, палыдыме ўдырамашым ужын, ўрдыжкō куржеш.

П о н д а ш. Марина! Марина пелашем! Кузе тыш логалыч?

М а р и н а. Кузе? Пōрыж Пōтыр тыйын гай шапшак огыл. «Юл ўмбалне тымык». Юмончылно, мом чечас тый денет ыштем гын, а?!..

П о н д а ш. Тольык тыште огыл, Марина пелашем. Тыште огыл! Йырымваш — калык!

М а р и н а. Кум кече кычал коштым. Чечас калык ончылно мутым кучыктена! (*Шашковалан.*) Тудо шонен, очыни, мый ом му тудым. (*Воштылеш.*)

Ш а ш к о в а. Нуно чыланат тыге опышыш логалыт.

П о н д а ш. Марина, порын йодам, каена тышеч. Мыйын пеш сай номерем уло. Люкс, ванный, тулеч молат.

Ш а ш к о в а. Уке. Тендам вес номерыш кусарыме. Ванный да туалет деч посна.

М а р и н а. Уке, тыйым тышанак чот наказатлем, чыланат ужышт.

Чемоданжым тенгылыш шында да Пондаш дек лишемеш. Шашкова тидым йывырген ончыштеш. К и р п и ч ё в пура.

П о н д а ш (*Кирпичёвын шўйышкыжō кержалтеш*). Кирпичёв! Исай танем! Мыйын таче кугу куан: пелашем толын. Теве тудо! Палыме лий — Марина! Тиде — Кирпичёв йолташ, лётчик-истребитель. Палет, истребитель мом ышта?

М а р и н а (*тугак сырен*). Тек пален шогыжо тиде истребитель, могай йōрдымō употребительным тудо вашлийын.

П о н д а ш. Марина, изиш вожылам ыле!

М а р и н а. Тиде тый вожылшаш улат, мый огыл. (*Кирпичёвлан.*)

Истребитель йолташ, тыш толын ончалым, а тудо кечывалым ала-могай ўдырын шўешыже теве-теве кержалтеш. Кузе тиде тыланда келша?

К и р п и ч ё в. Тиде ала-могай йонгылыш, очыни.

М а р и н а. Йонгылыш? Мый шке шинчам дене ужинам.

Ш а ш к о в а (*Кирпичёвлан*). Палынеда гын, рвезе, тиде ўдырын лўмжō — Лена. Те паледа тудым?

К и р п и ч ё в. Лена? Кушто тудо?

Ш а ш к о в а. Куржын колтыш. Теве тушкыла.

К и р п и ч ё в. Куржо? Мый дечемат?

М а р и н а (*Пондашлан*). Нал чемоданым! Кайышна!

П о н д а ш. Кирпичёв йолташ, каена пырля. Ватем толмылан кōра еш пайремым ыштена.

К и р п и ч ё в. Огым. Мый, пожале, кодам. Воскресник, содыки.

М а р и н а. Каласышым вет, кайышна! Полина Степановна, ончыч кайыза, почешда — тиде узо пий, вара — мый. (*Пондашлан.*) Шогалза шке верышкыда, Пондаш Алексей! (*Пондашлан зонтикым ончыкта.*) Куржын утлаш шонет гын, пален шого: теве! (*Зонтикым рўзалта.*) Каена!

Тале музык. Нуно каят. Кирпичёв шкетын. В и т а л и й толеш.

В и т а л и й. Эй, рвезе!

К и р п и ч ё в. Те — мыйым?

В и т а л и й. Тыйым! Мыйым палет?

К и р п и ч ё в. Палымыла коят. Тиде тый вет унагудышто тош-калтыш гыч сўмырлен возыч?

В и т а л и й. Мый. Поро кече! Тый денет кутырен налаш кўлеш. Тура мылам каласен кертат, тольык ондалыде, пōрѐнлан пōрѐн семын. Тый Ленам йōратет?

К и р п и ч ё в. А мо лийын?

В и т а л и й. А тудо! Йōратет гын — ик семын, яра жапым эртараш коштат гын — вес семын.

К и р п и ч ё в. Тўналына икымше вариант гыч. Тыге лийже — йōратем. Вара мо?

В и т а л и й. Тунам Лена шке ойырен налеш, мый ордыжкō коранам.

К и р п и ч ё в. А кокымшо?

В и т а л и й. Тунам — по морде.

К и р п и ч ё в (*воштылалын*). Вот мо, пагалыме йолташ. Эн ончыч — по морде. Мый боксёр улам. Спорт мастерыш кандидат. От ўшане гын, терген кертат. Но тый, ончемат, чын рвезе улат. Ленам йōратыметым мый кўкшын аклем. Кўчыкын мучашлем. Шинчам самолётгыш, кўзем кўшкō да ший шулдыржо дене саламлем.

В и т а л и й (*кумылжо тодылалтын*). Тау, лётчик. Лиеш кидетым кормыжташ?

К и р п и ч ё в. На, электромонтёр! Кормыжтен ончо.

Кормыжат. Корштымылан көра Виталий шүргыжым куптыртылеш, вара кая.
Кирпичёв шкетын. Л е н а толеш.

Л е н а. Те каеда? Йөршеш?
К и р п и ч ё в. Йөршеш каем, Лена. Чонештем самолёт дене. Шү-
мемлан куштылго. Олам түзаташ надырем пыштен кодышым.
Л е н а. А кузе вараже? Каеда — и чыла?
К и р п и ч ё в. Да, каем да — чыла.
Л е н а. Сайын кае, Исай, пиалан лий, службет куштылгын эртыже.

Кирпичёв кая. Лена тентгылыш шинчеш.

Л е н а. Мо тиде тыгае, а? Просто... кайыш. Кузе тыге? (*Шортеш.*)
В и т а л и й. Мо лийыч, Лена? Молан шортат?
Л е н а. Так...
В и т а л и й. Ит шорт! Ит шорт, манам!

Лена тугак нюсла. Виталий чот тошкал колта.

В и т а л и й. Ит шорт, тылат ойлат. От кол мо?

Л е н а (*өрын*). Йөра. Тетла огым.
В и т а л и й. Чыла сай лиеш, колат? Келшен, веселан илаш
түналына, колат? И нимогай өрдыж гыч толшо-влак тетла огыт лий.
Тидлан мучаш.
Л е н а. Могай мучаш?
В и т а л и й. Тый палет, могай мучаш.
Л е н а. Йөра, Виталик, каена. (*Вучыдымын.*) Но эше ик гана тыге
тошкалат гын, мыят туге тошкалам, менге үмбака күзен кайыметымат
от шиж.

Виталий ден Лена каят. Тентгыл воктеке Р о к и н толеш, вара зрительный залыш
вола. Тудым К и р п и ч ё в поктен шуэш.

К и р п и ч ё в. Сергей!
Р о к и н (*кукшын*). Колыштам, Кирпичёв йолташ.
К и р п и ч ё в. Можыч, мир?
Р о к и н. А мо, давай!
К и р п и ч ё в. Шукертак тыге күлеш ыле.
Р о к и н. Чоным почын каласаш гын, икте-васылан сырашат ок
күл.
К и р п и ч ё в. Окмак улына!
Р о к и н. Эше могай!
К и р п и ч ё в. Шукертак ужын омыл. Кузе тыйын пашат?

Тентгыл деке пөртылыт.

Р о к и н. Паша сайжак огыл, Исай. Романтике вүд пундашыш
пуренгайыш. Таче йүдым лектын кайынем.
К и р п и ч ё в. Пырля мыйым налат? Тореш от лий?

Р о к и н. Куанен налам! А билет шотышто?
 К и р п и ч ё в. Шотым муам.
 Р о к и н. А тыйын пашат?
 К и р п и ч ё в. Кузе, манаш... Умылет, Сергей, илыш — асфальт
 корно огыл. Тудо ятыр йыжынган, шуко кыдежан.
 Р о к и н. Умылем, Исай тангем. *(Мура.)*

Пу кидетым, йолташем,
 Тый денет мый кугешнем.
 Сай канашым пуыметлан
 Уш-акылым почметлан.

К и р п и ч ё в *(вашешта)*.

Ўшанле, поро йолташем,
 Мыят кидем шуялтем.
 Пырля илена келшен,
 Икте-весым йӧратен.

Рокин Ленан фотографийжым луктеш да кушкеш.

К и р п и ч ё в. Шого, шого, кӧ тиде?
 Р о к и н. Тараева Качырий.
 К и р п и ч ё в. Качырий? Уке! Тиде — Кисаева Лена.
 Р о к и н. Ит ойлышт!
 К и р п и ч ё в. Адак от ўшане?
 Р о к и н. Ўшанем! Колышт, Исай. Мый чыла умылышым, тыге
 чучеш.

«Кенеж йӧд» гыч муру шокта. К а ч ы р и й пура. Кирпичёв кая.

Р о к и н. Проститле мыйым, Качырий! Тўжем гана проститле.
(Ӧндаlesh.) Ну молан тый тыге ыштенат?
 К а ч ы р и й. «Тый» манат мыйым?
 Р о к и н. Тый, тый, тый! *(Шушшалаалтыт.)*
 К а ч ы р и й. Тиде мыскара ыле!
 Р о к и н. А мый ўшаненам! Шоналташат шучко, тыйын мыска-
 ратлан кӧра ме икте-весынам йӧршешлан йомдарен кертына ылыыс.

Икте-весыштым вўчат. Вондер шентгеч К и р п и ч ё в лектеш.

К и р п и ч ё в. Серёжа, билетым кассыш мӧнгеш пуышым.
 Р о к и н. Чын ыштенат. Тый эре тогдаен моштышо улат, Исай.

Сценыш пўжалт пытыше, шалавуян П о н д а ш куржын пура.

П о н д а ш. Утарыза, йолташ-влак, шылтыза мыйым иктаж-куш.
 Куржын утлышым. Ой, мо тушто лие, омешда ок кончо!

Пудыргылыш зонтикым нӧлтен, кок могырыш ончыштын, М а р и н а содор толеш.

М а р и н а (*зонтиком рўзкален*). Вот чыла... Зонтик деч тиде гына кодо.

Пондаш тудым ужеш, лўдын кычкыралеш, зальш куржеш.

П о н д а ш. Шылтыза мыйым!.. Утарыза! (*Проход мучко куржеш, Марина — почешыже.*)

К и р п и ч ё в. Кушко те, Алексей Алексеевич! Спектакль эше пытен огыл!

П о н д а ш ден М а р и н а сценыш пўртылыт. Марина, Пондашым сога гыч кучен, зонтиком нўлтен, почешыже кая. Артист-влак чыланат сценыш лектыт да мурат.

Ч ы л а н.

Спектаклым ончыктат
Мемнан ужар сценыште.
Драмыжат, трагедийжат
Кодыч мемнан шўмыштў.

Туге гынат таче только
Зритель деке водевиль.
Марий сценыш пўртыльў
Веселарак тошто стиль.

Куштат, вуйым савалтат. Серпантиним шуйкалат.

Ш о в ы ч

